

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у січні 2021 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

В Україні

15 січня відбулась онлайн-зустріч міністра культури та інформаційної політики України О. Ткаченка та міністра спадщини Канади Стівена Гільбо. Сторони обговорили можливості співпраці українських та канадських фахівців у сфері кіно, музейної та архівної справи, реставрації культурних пам'яток, культурного обміну тощо. Зокрема, з огляду на набуття чинності Угоди про спільне виробництво аудіовізуальних творів між Україною та Канадою, міністри домовились про проведення серії вебінарів між продюсерами та агенціями з питань кіно обох країн.

25 січня Надзвичайний та Повноважний Посол Республіки Туреччина в Україні Ягмур Ахмет Гюльдере відвідав Вінниччину, де зустрівся з представниками міста та області. Під час зустрічі дипломат серед іншого зазначив, що Туреччина зацікавлена у відновленні обеліска воїнам Османської імперії, які загинули в полоні під час російсько-турецької війни 1877–1878 рр. Меморіал знаходиться у Стрижавці під Вінницею. Це єдиний на материковій частині України османський могильний камінь, який зберігся до наших днів. Мармуровий пам'ятник у формі меча був закладений у 1881 році Тадеушем Грохольським, за що султан Абдул-Гамід II відзначив його орденом Меджида I класу, яким зазвичай нагороджували іноземних дипломатів та голів держав.

За кордоном

22 січня у рамках 210-ї сесії Виконавчої ради ЮНЕСКО було ухвалено дванадцятье рішення «Моніторинг ситуації в Автономній Республіці Крим (Україна)». Рішення констатувало погіршення ситуації з правами людини, зокрема свободою поглядів, совісті та віросповідання, правом на мирні зібрання та об'є-

днання, свободою ЗМІ та доступом до інформації, мовними і культурним правами на окупованому Росією Кримському півострові. У документі також вказується на нанесення окупаційною владою шкоди культурним цінностям, що належать Україні і знаходяться на окупованій території. Ухвалені рішення складають міжнародно-правову основу для здійснення ЮНЕСКО прямого моніторингу у сферах її компетенції на території тимчасово окупованого Криму.

А 14 січня Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) опублікував рішення щодо прийнятності справи «Україна проти Росії (щодо Криму)», яка стосується порушення прав людини на окупованому півострові. Тож тепер ЄСПЛ має перейти до розгляду скарг України по суті.

Вшанування пам'яті

В Україні

27 січня до Міжнародного дня пам'яті Голокосту в Києві за участі президента України В. Зеленського було відкрито інсталяцію «Погляд у минуле». Також під час заходу демонструвалося відеозвернення президента Ізраїлю Реувена Рівліна, у якому він подякував Україні за відновлення пам'яті про Голокост і збереження її для майбутніх поколінь. «Погляд у минуле» – це стилізоване дерево зі зламаними гілками та необроблені камені-валуни, в які вмонтовано монокуляри з фотографіями окупованого Києва німецького військового фотографа Йоганнеса Геле. Авторка інсталяції – українська художниця й архітекторка А. Камишан. Раніше, 25 січня, Інститут міжнародної дипломатії Абби Ебана (Ізраїль) спільно з Меморіальним центром Голокосту «Бабин Яр» та Київським національним університетом ім. Т. Шевченка провели міжнародний онлайн-семінар «Нерозказана історія Голокосту в Східній Європі. 80 років від трагедії Бабиного Яру».

До роковин Голокосту також було представлено проєкт «Українці-рятівники. Марафон історій», започаткований торік Національним музеєм історії України у Другій світовій війні разом із партнерами. Він розповідає історії наших співвітчизників, які під час Другої світової війни рятували життя євреям, ромам та іншим приреченим на смерть. Загалом понад 2600 українців отримали звання «Праведник народів світу» за порятунків євреїв у часи Голокосту. До популяризації проєкту долучилися телерадіокомпанія *Deutsche Welle* (Німеччина) і Світовий Конгрес Українців.

За кордоном

19 січня під час зустрічі Надзвичайного та Повноважного Посла України в Хорватії В. Кирилича з мером міста Ловран Бояном Сімонічем досягнуто домовленості про увічнення пам'яті І. Франка у Ловрані, де видатний українець

лікувався 1909 року. Захід заплановано на серпень 2021 року в рамках відзначення 30-ї річниці незалежності України.

Різдвяні свята

В Україні

Хорові колективи зі США, Канади, Бразилії, Німеччини, Польщі та Ізраїлю в онлайн-форматі долучилися до XII Міжнародного фестивалю «Коляда на Майзлях», який 8–10 січня приймав Івано-Франківськ. Форум має на меті відновлення та популяризацію різдвяних традицій.

Своєю чергою діаспорні ансамблі з Норвегії, Італії, Естонії та Польщі взяли участь у V Міжнародному фестивалі традиційних і сучасних вертепів «Вертеп-фест», який тими ж днями відбувся у Харкові онлайн. А проєкт українських майстринь-лялькаррок з різних країн «Таїна української ляльки» (Україна – Норвегія – Німеччина – Португалія) відзначено дипломом фестивалю.

2 і 3 січня колектив *Kyiv Symphony Orchestra* під орудою італійського диригента Луїджі Гаджеро (очолює оркестр з 2019 р.) представив свою інтерпретацію «Лускунчика» П. Чайковського. Концерт супроводжувало пісочне шоу від харківської художниці С. Вадько. Захід відбувся у *Kyiv Symphony Hall*, що на другому поверсі Київської обласної державної адміністрації.

За кордоном

Українці світу відзначили різдвяний цикл свят. Зокрема 23 січня з ініціативи Конгресу українців Естонії відбувся віртуальний круглий стіл «Коляда об'єднує. Збереження українських різдвяних традицій українцями різних країн», до якого долучилися українці з усього світу. Подія відкрила цикл заходів «Українські традиції за кордоном», який проходитиме під егідою Світового Конгресу Українців. 2 січня Українсько-американський культурний центр у місті Виппані (штат Нью-Джерсі, США) організував різдвяний онлайн-концерт за участі співачки О. Мухи, гурту «Шпилясті кобзарі», діаспорного танцювального ансамблю «Іскра» та ін. А 6 січня в центрі Мангеттена відбувся концерт «Колядки. Переосмислення» у виконанні нью-йоркського квартету «Іон» і «Голосів українського села» та за підтримки ГО «Разом». Мета заходу – зібрати однодумців та кошти на відзначення у 2022 році сторіччя першого виконання «Щедрика» М. Леонтовича у нью-йоркському Карнегі-центрі. Своєю чергою Асоціація українців в Індії опублікувала виконання «Щедрика» мовою гінді. Авторка ідеї та адаптації тексту – Марина Акрам. 10 січня Український хор «Покров» м. Мюнхена (Німеччина) презентував онлайн-концерт «Колядуємо, щедруємо!». 9 січня Український театр у Швеції «МИ» представив театралізоване дійство «Вертеп», відеозапис якого розмістило на своїй фейсбук-сторінці Посольство України в Швеції. До різдвяних свят Союз українців Румунії провів

у грудні – січні низку культурних заходів: XXVIII Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців (онлайн), «Різдво українців Румунії», «Зимові свята за старим стилем сатумарських українців», «Святий Миколай серед дітей» у Бухаресті, «Концерт українських колядок» тощо. Художник і письменник Т. Пановик, який уже 20 років проживає у Португалії, видав книгу для дітей «У лісі на Різдво» українською і португальською мовами та разом із Асоціацією «Добре серце» провів благодійну акцію «Свято добрих справ і подарунків», метою якої став збір коштів дітям, батьки яких загинули в результаті збройної агресії Росії на Донбасі.

Закордонне українство

В Україні

29 січня у Рівному, в галереї «Євро-Арт», розпочала свою роботу виставка «Космос Емми Андіївської». До експозиції увійшло кілька десятків живописних робіт з колекції Музею сучасного українського мистецтва Корсаків, особисто подарованих інституції Еммою Андіївською (США – Німеччина – Україна). Виставка є частиною масштабного культурно-мистецького проєкту «Дифузія», ініційованого музеєм до 30-річчя відновлення незалежності України. Рівне стало дванадцятим містом, де експонується проєкт.

Центральний державний архів зарубіжної україніки за сприяння Посольства України в Словацькій Республіці отримав особистий архів Василя та Ольги Грицаків. Матеріали допоможуть дослідити побутування українського слова, музики та літератури у столиці Словаччини у другій половині ХХ ст., а також творчість видатного українського театрального діяча, актора, режисера та драматурга Юрія-Августина Шерегія (батько Ольги Грицак).

За кордоном

Представники української діаспори та друзі нашої країни з Латвії, Литви, Естонії, Португалії, США та Росії представили вітальний відеоролик до українців світу з нагоди Дня Соборності України, який відзначається 22 січня. Відео оприлюднено на фейсбук-сторінці Товариства підтримки України.

У Меморіалі української еміграції в Куритибі стартували культурні заходи з нагоди відзначення 130-річчя української імміграції до Бразилії. До святкової програми увійшли: читання віршів бразильської поетеси українського походження Олени Колодій; перформанс у стилі мурал-арт українського художника С. Владика «Поезія двох континентів», під час якого було створено портрети Т. Шевченка та О. Колодій; виступ бразильського тенора Віторіо Скарпі. В урочистостях, зокрема, взяв участь мер міста Рафель Грека.

22 січня у посольстві України в Будапешті відбулося установче засідання Консультативної ради громадських організацій української меншини в Угор-

щині як консультативно-дорадчого органу при дипустанові, створеного для сприяння розвитку зв'язків між Україною та українською громадою Угорщини. Участь в інавгураційному засіданні взяли Надзвичайний та Повноважний Посол України в Угорщині Л. Непоп, голова Товариства української культури Угорщини Ярослава Хортяні, голова об'єднання української молоді та сімей Угорщини «Нова хвиля» Ліліана Грекса, голова Української асоціації «Єдність» Вікторія Петровська та членкиня правління Українського культурного об'єднання області Чонград Вікторія Штефуца, які підписали спільну заяву про створення Консультаційної ради.

16, 17 та 19 січня в центральному приміщенні Союзу українців Румунії у Бухаресті відбувся культурний захід, присвячений 130-й річниці від дня народження українського поета, публіциста та громадського діяча П. Тичини. Своєю чергою 24 січня Карашсеверніська філія Союзу українців Румунії провела у своєму осідку культурний захід на честь українського громадського діяча Румунії, поета і перекладача – «Життя поета Степана Ткачука».

12 січня в Аммані активісти Українського культурного центру «Українська хата в Йорданії» організували дитячий інтерактивно-пізнавальний захід «День казки», приурочений до дня народження українського поета В. Симоненка.

У січні закордонні українці з Міжнародної неурядової організації «Координаційний ресурсний центр» розпочали інформаційну кампанію «Я – українець» у Чехії, Словаччині, Хорватії та Естонії. Передбачається, що у лютому та березні кампанію продовжать волонтери в Австралії, Великій Британії та Польщі. Ініціатива пов'язана з рішенням ООН, відповідно до якого у 2021 році 55 держав запланували провести національні переписи на своїх територіях. Зібрані дані можуть суттєво допомогти закордонним українцям у сфері національного шкільництва, культури та використання української мови за межами України.

7 січня польський телеканал *TVP3 Katowice* запустив україномовний телепроект з польськими субтитрами «Далеко від дому», присвячений актуальним проблемам української громади, а також презентації української культури та традицій.

Музика

В Україні

4 січня молода канадська піаністка з українським корінням Анастасія Різіков дала сольний концерт у Національній філармонії України. Це не вперше артистка виступає у Києві – 15 років тому, коли їй було лише сім років, вона здобула першу перемогу та нагороду «За артистизм» у Міжнародному конкурсі молодих піаністів ім. В. Горовиця.

За кордоном

Українська реперка *alyona alyona* (сценічне ім'я А. Савраненко) стала лауреаткою *Music Moves Europe Talent Awards 2021* – щорічної премії Європейського Союзу у сфері популярної сучасної музики. Крім перемоги в основній номінації, яка принесла грошовий приз 10 000 євро та пакет підтримки для розвитку кар'єри від партнерів премії, виконавиця також здобула найбільше голосів у категорії «Вибір публіки» та додаткові 5 000 євро. Премія реалізується фестивалем *Eurosonic Noorderslag* (Нідерланди) у партнерстві з *Reeperbahn Festival* (Німеччина) та за підтримки Програми ЄС «Креативна Європа» і відзначає нових артистів, які презентують сьогоденне і майбутнє звучання Європи. Церемонія нагородження відбулася онлайн 15 січня в рамках фестивалю-шоукейсу *Eurosonic Noorderslag*.

Своєю чергою організація *Académie Charles Cros*, яка виступає посередником між урядом Франції та професіоналами в галузі музики та звукозапису, відзначила премією *Grand Prix du Disque* українське агентство «Ухо» та італійських музикантів Маріо Каролі й Луїджі Гаджеро за запис «Gardens» – монографію японського композитора Тосіо Хосокави, що вийшла на австрійському лейблі *Kairos*. Нагороду присуджують за видатні досягнення в музиці та критиці.

Етногурт «ДахаБраха» виступив у проєкті *Tiny Desk Concert*, який 11–14 січня онлайн провели радіо *NPR* і нью-йоркський культурний фестиваль *globalFEST* (США). Колектив, зокрема, презентував свою нову композицію «Комога».

Полтавські колективи посіли призові місця на XXIV Міжнародному фестивалі духових оркестрів і біг-бендів у Лобезі (Польща), який пройшов у онлайн-форматі в грудні. Біг-Бенд Едуарда Головашича виборов перше місце серед біг-бендів, а Міський духовий оркестр «Полтава» – друге місце серед духових оркестрів своєї категорії.

Театр

В Україні

Режисер Раду Гілаш (Румунія) поставив у Миколаївському академічному українському театрі драми та музичної комедії виставу «Ім'я» за однойменною п'єсою М. Делапорта й А. де ла Пательєра. Прем'єра постановки відбулася 28 січня.

За кордоном

15 січня спеціаліст із міжнародних відносин Львівської національної опери О. Громиш та керівниця літературно-драматургічної частини С. Олійник взяли участь в онлайн-зустрічі представників європейських оперних театрів,

членів Міжнародної асоціації *Opera Europa*. Обговорення стосувалося поточної роботи театрів на період локдауну і комунікації із працівниками у цей час.

Кіно

В Україні

З 8 по 17 січня в онлайн-форматі тривав XX Фестиваль «Нове британське кіно», організований Британською Радою в Україні разом із компанією «Артхаус Трафік». Цьогорічна програма, що отримала назву «Сходження зірки», охопила повнометражні дебюти провідних британських режисерів – Майкла Пірса, Вільяма Олдройда, Азіфа Кападіа, Річарда Айоаде, Барта Лейтона та ін., а також запропонувала свіжу добірку найкращих короткометражних стрічок за версією *BAFTA*. Кураторами програми виступили кінокритик Ієн Хейдн Сміт (Велика Британія) та І. Дядик (Україна).

З нагоди Дня Австралії 26 січня розпочався кіноклубний онлайн-фестиваль сучасного австралійського кіно «Кенгуру Фест». До фестивальної підбірки увійшло чотири стрічки: мелодрама «Лев» Гарта Девіса, документальний фільм «2040» Деймона Гамо, пригодницька кінокартина «Вижити в глушині» від інструктора з виживання та шукача пригод Майкла Аткінсона та стрічка для родинного перегляду «Мій друг містер Персіваль» Шона Сміта. Форум триватиме до кінця березня. Організатори події – Посольство Австралії в Україні та компанія «Артхаус Трафік».

20 січня Британська Рада в Україні оголосила імена переможців першої програми грантів для британських композиторів *Envision Sound 2020/21*, яка реалізується у партнерстві з *Міжнародним фестивалем документального кіно про права людини Docudays UA*, *Фестивалем актуальної анімації та медіамистецтва LINOLEUM* і Національним центром О. Довженка. Загалом на здобуття гранту було подано 161 заявку. Серед переможців – Ела Орлієнс, Джо Рейнджер і Хлоя Найббс, які отримали можливість створити саундтреки до таких українських стрічок: «Процес Бейліса» М. Брешко-Брешковського (1917, наданий кіноархівом Довженко-Центру), «Ваша Мішель» О. Сіятовської та анімації «Сьогодні» Ю. Шалімової відповідно. Менторами програми виступають британські композитори Енріка Шандроне, Ніл Бренд і Нейніта Десаї.

28 січня в національний прокат вийшов трилер С. Капралова «Пік страху» (міжнародна назва «Let it Snow»), створений у копродукції України, США та Іспанії. Фільм також було придбано для показу в США, Канаді, Великій Британії, Греції, Північній Македонії, Хорватії, Польщі, Японії, Сингапурі, Південній Кореї, Малайзії, Саудівській Аравії, Об'єднаних Арабських Еміратах, Австралії тощо. Загалом стрічка демонструватиметься у 130 країнах світу.

За кордоном

Українське кіно здобуло високу оцінку світової кіноспільноти. Зокрема Міжнародна асоціація документалістів, що базується в Лос-Анджелесі (США), відзначила стрічку «Земля блакитна, ніби апельсин» режисерки І. Цілик та оператора В. Цветкова премією *IDA Documentary Awards 2020* за «Найкращу операторську роботу» (онлайн-церемонія нагородження відбулася 16 січня). Трагікомедію «Мої думки тихі» А. Лукіча визнано найкращим міжнародним ігровим фільмом на *Santa Monica Film Festival 2020* (31 грудня, США). А біографічна спортивна драма «Пульс» С. Чеботаренка про українську легкоатлетку О. Боторчук перемогла у двох головних номінаціях на кінофестивалі *Flathead Lake International Cinemafest* у Полсоні (29–31 січня, США) – «Найкращий фільм» і «Найкращий режисер». До того ж під час цього фестивалю відбулася міжнародна прем'єра фільму. Дві українські стрічки потрапили до довгого списку номінантів на 93-тю премію «Оскар» від Американської академії кінематографічних мистецтв і наук – «Атлантида» В. Васяновича, обрана Українським оскарівським комітетом як національний претендент у категорії «Міжнародний повнометражний фільм», та «Земля блакитна, ніби апельсин» І. Цілик, що отримала кваліфікацію у категорії «Документальний повнометражний фільм» як переможець «Санденсу» та учасник «Берлінале». Крім того, драма В. Васяновича «Атлантида» увійшла до довгого списку премії *BAFTA* від Британської академії телебачення та кіномистецтва у 12-ти категоріях: «Найкращий фільм»; «Найкращий неангломовний фільм»; «Найкраща режисерська робота»; «Найкращий оригінальний сценарій»; «Найкращий кастинг»; «Найкраща операторська робота»; «Найкращий монтаж»; «Найкраща музика до фільму»; «Найкращий художник-постановник»; «Найкраща чоловіча головна роль» (А. Римарук); «Найкраща жіноча головна роль» (Л. Білека); «Найкраща чоловіча роль другого плану» (В. Антоняк). А проєкт повнометражного ігрового фільму В. Васяновича «Відблиск», який створюється за підтримки Держкіно України, отримав премію *Alphapanda Audience Engagement Award* – нагороду індустрійної секції *Work in Progress* фестивалю європейського кіно *Les Arcs Film Festival* (20–22 січня, Франція, онлайн). Сюрреалістична драма «Якщо було завтра» А. Євченко здобула перемогу в номінації «Найкращий короткометражний фільм» на міжнародному кінофестивалі *Barcelona International Film Festival* (4–8 січня, Іспанія). Короткометражна стрічка Декеля Беренсона «Анна» (Україна – Велика Британія – Ізраїль) отримала одразу три нагороди на незалежному фестивалі короткометражних фільмів *Via dei Corti 2020* (31 грудня, Італія, онлайн) – за «Найкращий фільм», «Найкращу актрису» та «Найкращий монтаж». Своєю чергою художня стрічка Петера Керекеша «Цензорка» (Словаччина – Чехія – Україна) здобула нагороди «Sub-Ti Award» і «Sub-Ti Access Award» у програмі *First Cut+* індустрійної платформи *When East Meets West* на Міжнародному кі-

нофестивалі в Трієсті (21–30 січня, Італія). Документальний фільм «Код предків» В. Луцького було представлено на фольклорному кінофестивалі *International Folklore Film Festival* (8–10 січня, Індія). А британське онлайн-видання *The People's Movies* включило дві стрічки, створені за підтримки Держкіно України, у двадцятку найбільш моторошних фільмів 2020 року. Це горор Д. Томашпольського «Сторонній» та кінокартина Вацлава Марула «Пофарбоване пташення» (Чехія – Словаччина – Україна).

22 січня у незалежному кінотеатрі Нью-Йорка *Metrograph* відбулася американська прем'єра драми В. Васяновича «Атлантида». Водночас видання *The New York Times* опублікувало рецензію, у якій оглядач Гленн Кенні назвав стрічку «приголомшливою притчею, що надихає». А з 31 грудня по 6 січня у кінопрокаті ОАЕ демонструвався українсько-британський шпигунський трилер Едрієна Бола «Спадок брехні» (міжнародна назва «Legacy of Lies»).

На іспанському каналі *Divinity* вийшов український серіал «Кріпосна» виробництва *FILM.UA Group*. Своєю чергою компанія *Sony Pictures Entertainment Germany* придбала у *FILM.UA* права на показ серіалу «Схованки» в Німеччині.

У січні американська компанія *Netflix* випустила перший повнометражний фільм з українським дубляжем та субтитрами – «Outside the Wire»/«Смертельна зона». Частина подій у стрічці відбувається в Україні. Над дубляжем працювала студія *Postmodern Production*. Також на цій стримінговій платформі стартував показ документального серіалу «Spycraft» («Мистецтво шпигунства»), у якому розповіли історію вбивств лідерів ОУН Л. Ребета та С. Бандери, а також отруєння третього президента України В. Ющенка (серія «Смертельні отрути»).

Візуальні мистецтва

За кордоном

13 українських проєктів номіновано на Премію Європейського Союзу в галузі сучасної архітектури – *Mies van der Rohe Award 2022*. Серед них, зокрема, проєкт реконструкції Спаського бастиону і площі біля Церкви Спаса на Берестові (бюро *AER*), Виставково-освітній простір просто неба «М³: Майдан. Меморіал. Музей» у Києві (*Urban Curators* і Є. Штефан), Меморіал Героїв Небесної Сотні у Львові (*Guess Line Architects*), а також освітні установи та громадські простори Києва, Львова, Харкова та с. Обухівка Дніпропетровської обл. Премію засновано у 1987 році. Нею що два роки відзначають видатні архітектурні роботи по всій Європі.

Скульптор В. Цісарик потрапив у короткий список найкращих митців міжнародної платформи *Artlove*, яка об'єднує представників різних видів мистецтва. А художник С. Рябченко увійшов до переліку 15-ти найкращих іннова-

ційних художників світу цифрового мистецтва за версією онлайн-платформи *Electric Artefacts*.

З 13 листопада по 10 січня у Клайпедському центрі культурної комунікації діяла персональна виставка українського фотографа О. Чекменьова «Забута земля», організована Клайпедським департаментом спілки фотографів Литви та Музеєм Харківської школи фотографії. Кураторами виставки стали Даріус Вайчекаускас та С. Лебединський. Це перша ретроспективна виставка художника, яка охопила період від початку 90-х до 2020 року та презентувала чотири знакових проекти автора. У зв'язку із карантинними заходами виставка пройшла в обмеженому форматі та онлайн.

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

12 січня президентка Республіки Молдова Мая Санду відвідала Національний музей Голодомору-геноциду, де ознайомила із експозицією музею та поклала декоративну композицію з колосків пшениці та калини до скульптури «Гірка пам'ять дитинства».

У Львові завершилася трирічна реставрація Домініканського собору, реалізована коштом міста (11 млн грн) та Національного інституту польської культурної спадщини за кордоном «Полоніка» (4,5 млн грн). У храмі замінили дах, перекриття, відреставрували вікна та вітражі, а також відновили 4 скульптури на фасаді та елементи фігур, які мали металеву позолоту. Собор є об'єктом світової спадщини ЮНЕСКО.

Івано-Франківськ отримав грант обсягом 180 тис. євро на реалізацію проекту «Дослідження та збереження єврейської культурної спадщини на прикордонній території». Фінансування здійснюватиметься в межах Програми транскордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна 2014–2020». Проект передбачає ремонт водовідведення синагоги, встановлення зовнішнього освітлення, ознакування будинків, де жили відомі єврейські діячі, та створення єврейського туристичного маршруту містом.

За кордоном

28 січня Галузевий державний архів Українського інституту національної пам'яті приєднався до Європейської мережі офіційних органів, відповідальних за справи секретної поліції (*European Network of Official Authorities in Charge of the Secret Police Files*) – об'єднання інституцій європейських країн, спрямованих на дослідження та виявлення злочинів комуністичного тоталітарного режиму на основі документів спецслужб. Серед країн-засновниць: Німеччина, Болгарія, Польща, Румунія, Словаччина, Чехія та Угорщина. А 25 січня Галузе-

вий державний архів УІНП став кандидатом у члени Платформи європейської пам'яті та сумління (*Platform of European Memory and Conscience*). Це міжнародна неурядова організація, яка об'єднує понад 60 установ та організацій з 20 країн – 14 країн-членів ЄС (Швеції, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Німеччини, Нідерландів, Чехії, Словаччини, Угорщини, Словенії, Румунії, Болгарії, Франції), а також з Канади, США, Ісландії, Албанії, Молдови та України, що беруть участь у дослідженнях, документуванні, підвищенні обізнаності про тоталітарні режими, які спіткали Європу в ХХ ст.

Туризм В Україні

26 січня відбулася зустріч президента Асоціації «Бальзак-Ганська», кавалера ордена Почесного Легіону Жана Роша (Франція) і голови Житомирської обласної ради В. Федоренка. Темою обговорення стала ініціатива Асоціації створити туристичний маршрут від Франції до України, який включатиме місце, де бував і творив Оноре де Бальзак. До маршруту, зокрема, хочуть включити маєток Ганських у Верхівні.

Проєкт «SMAR.T.OURISM», який передбачає розробку спільного транскордонного тематичного маршруту замками Карпат в районах Сату-Маре (Румунія) і Закарпаття (Україна), став одним із переможців 3-го конкурсу Програми транскордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна 2014–2020». Загальний бюджет проєкту становить 337 тис. євро, з яких 143 430 євро виділять Україні. Партнерами проєкту виступають: Асоціація розвитку міжсоціальної культури повіту Сату-Маре (Румунія), КП «Асоціація регіонального розвитку «Закарпаття» Закарпатської обласної ради та Оноківська сільська рада (Україна). Ініціатива має на меті підвищення туристичного потенціалу прикордонних районів.

Також за підтримки Європейського Союзу у гірських селах Лімна і Бітля, що на Львівщині, створять туристичні центри бойківської культури. Ініціативу реалізують у рамках проєкту «TourTurka 2.0» вартістю 10,4 млн грн. За ці кошти у старих спорудах народних домів проведуть повну реконструкцію, відкриють там музеї бойківської культури, фотозони, проведуть майстер-класи. Також гостей розважатимуть народні колективи, для яких закуплять музичні інструменти – трембіти, сопілки, скрипки.

Література В Україні

26 січня у Києві відбулося вручення Міжнародної літературної премії «Воїн Світла», присвяченої пам'яті М. Жизневського. Цьогорічними лауреатами стали: Павло Северинець за книжку «Білорусалім. Серце світла» (Білорусь)

та В. Запека за воєнно-сатиричний роман «Герої, херої та не дуже» (Україна). Премія «Воїн світла» заснована у 2016 році Київською організацією Національної спілки письменників України та опозиційною Спілкою білоруських письменників і вручається щороку на день народження героя Небесної Сотні, білоруса Михайла Жизневського.

Автори з Канади, Німеччини, Франції, Італії, Іспанії, Ізраїлю, Польщі та України надіслали свої роботи на II Конкурс малої прози «Open World», започаткований у 2019 році мистецькою студією «Орфей» (діє при Сумському державному педагогічному університеті ім. А. Макаренка) за підтримки мецената Чарльза Аддісона Гоффмана (США). Цьогорічними переможцями стали: А. Марущак (Херсон), В. Святненко (Київ) та А. Троян (Харків). Метою конкурсу є популяризація української культури через художню літературу.

У львівському видавництві «ВНТЛ – Класика» вийшла двомовна книга Ліни Костенко «І знову пролог» з паралельними текстами німецькою мовою у перекладі австрійського славіста, професора Інституту славістики Віденського університету Алоїза Вольдана. До книги увійшли 40 поезій поетеси та уривок з віршованої повісті «Берестечко».

За кордоном

Українська ілюстраторка А. Шостко стала однією з переможниць європейського конкурсу *iJungle 2020 Illustration Awards*. Вона отримала золото у категорії «Книжкова ілюстрація» за проєкт «Ці дивовижні українці», який разом з інтерактивною онлайн-платформою з'явився у 2019 році у видавництві «Green Penguin» за підтримки Українського культурного фонду.

К. Калитко та М. Кіяновська номіновані на здобуття Літературної премії європейського поета свободи від міста Гданськ 2022 (*Nagrody Literackiej Miasta Gdańska Europejski Poeta Wolności 2022*, Польща). Польською мовою тексти К. Калитко переклала Анета Камінська, а Кіяновської – Адам Поморський.

Бібліотеки

В Україні

У січні було представлено український переклад посібника «Дизайн-мислення для бібліотекарів», здійснений в межах проєкту «Твори культуру: інноваційні бібліотечні послуги», який за підтримки Програми ЄС «Дім Європи» реалізувала ВГО «Українська бібліотечна асоціація». Методологія дозволить бібліотекам виявляти, чого хочуть їхні громади, та експериментувати, створюючи послуги, програми та процеси для задоволення мінливих потреб читачів.

За кордоном

Національний музей Голодомору-геноциду передав англomовну добірку книг про штучно створений голод в Україні до Національної й університетської бібліотеки Загреба та особистої бібліотеки хорватського політика Марка Літре, який 27 листопада 2020 року на засіданні парламенту Хорватії вперше порушив питання визнання Голодомору актом геноциду українського народу.

У рамках міжнародного проекту українців Угорщини «Відчути слово» з фокусом на українських читачів із вадами зору українські письменники Н. Бонь та В. Вакуленко-К. подарували Державній бібліотеці іноземних мов м. Будапешт два україномовних видання шрифтом Брайля. Наразі книгозбірня налічує вже 12 україномовних видань шрифтом Брайля, серед яких і «Катерина» Т. Шевченка.

УКЦ «Українська хата в Йорданії» отримав у дарунок книжки від видавництва М. Мельника «markobook» для нової україномовної бібліотеки, що створюється при центрі. Серед подарованих видань – художні твори сучасних авторів, а також історичні книги про Голодомор: «Голод 1946–1947 рр. в Україні: колективна пам'ять» та «Йосип Сталін – фельдмаршал Голодомору». Це перше українське видавництво, яке з власної ініціативи підтримало книгозбірню.

Релігія

В Україні

28 січня Надзвичайний та Повноважний Посол Польщі в Україні Бартош Ціхоцький зустрівся з главами Церков і релігійних організацій нашої країни. Учасники зустрічі обговорили напрями взаємодії, а також звернули увагу на стан релігійної свободи в Україні, насамперед на окупованих Росією територіях Криму, Донецької та Луганської областей.

Благодійність

В Україні

Австрійський підприємець Томас Бруннер подарував Історичному музею Кам'янського державного історико-культурного заповідника повне видання «Літопису» Самійла Величка (видавництво «Кліо»). Літопис є унікальною пам'яткою козацької історичної думки та барокового письменства першої половини XVIII ст. Видання містить повний текст праці Величка, реконструйований згідно з його задумом, біографію автора пам'ятки, кодикологічний аналіз оригіналу рукопису, історію його створення, зберігання і публікацій, історіографію, археографічні коментарі, а також таблицю використаних Величком документів, літературних та історичних праць. Це перше повне видання пам'ятки за 300 років.

Конференції, дискусії

В Україні

28 січня Французький інститут в Україні організував у ефірі «UA: Радіо Культура» зустріч-дискусію, яка стала складовою Шостої «Ночі ідей» – міжнародної події, присвяченої вільному обігу ідей та знань, яку започаткував Французький інститут спільно з Міністерством закордонних справ Франції. Цьогорічна «Ніч ідей» була побудована довкола теми «Близькі» та одночасно проходила у понад 100 країнах. Учасниками української частини стали: президент Українського ПЕН А. Курков; філософ і письменник В. Єрмоленко; генеральна директорка Мистецького арсеналу О. Островська-Люта; доктор філологічних наук Р. Махачашвілі; журналістка, перекладачка та письменниця І. Славінська (модерувала дискусію).

Просвітництво

В Україні

Названо 10 найкращих робіт з України конкурсу фотографій об'єктів культурної спадщини для «Вікіпедії» – «Вікі любить пам'ятки». Найкращою стала світлина Церкви Святого Юрія у Дрогобичі Львівської області, знята О. Курило. Серед переможців також фото пам'яток з Вінницької, Донецької, Запорізької, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Чернігівської областей і міста Київ. У 2020 році на конкурс надійшло понад 47 тисяч фото та відео пам'яток культури України, що є рекордом за всі роки проведення конкурсу в нашій країні. Крім того, за кількістю фото Україна посіла перше місце серед 50 країн-учасниць. «Вікіпедія» – загальнодоступна вільна багатомовна онлайн-енциклопедія, якою опікується неприбуткова організація *Wikimedia Foundation* (США).

За кордоном

За фінансової підтримки Міністерства культури та національної спадщини Польщі Інститут міської культури міста Гданськ у рамках проєкту «Metropolitanka – witamy/ласкаво просимо/добро пожаловать» зняв україномовний краєзнавчий фільм «Гданська корабельня шляхами жінок». Стрічка є своєрідною віртуальною екскурсією верф'ю і, зокрема, розповідає про діячку «Солідарності» – етнічну українку Анну Валентинович, яка свого часу там працювала.

Документальний фільм данського режисера Сімона Вільмонта «Віддалений гавкіт собак» (Данія – Швеція – Фінляндія) про умови життя дітей на Донбасі в умовах російсько-української війни увійшов до шкільної програми для учнів 6–9 класів у Данії. Фільм знімали у селі Гнутове Донецької області з 2015 по 2017 рік.

Кулінарний експерт Є. Клопотенко приготував у Єгипті український борщ з місцевим акцентом, додавши до нього лайм та фініки. Компанію кулінару склали заступниця міністра МЗС України Е. Джапарова та генеральна директорка Національного заповідника «Софія Київська» Н. Куковальська. На думку Є. Клопотенка, подібні заходи важливі з огляду на ініціативу включити борщ до списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО та задля популяризації цієї традиційної української страви у світі.

Національні меншини В Україні

27 січня у Києві відбулася зустріч міністра закордонних справ України Д. Кулеби з міністром зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини Петером Сіярто. Сторони обговорили актуальний стан та перспективи українсько-угорських відносин включно з питанням угорської меншини в Україні. Зокрема було погоджено створити спільну робочу групу щодо наслідків закону про освіту для українських угорців.

14 січня Асоціація єврейських організацій та громад України (Ваад України) відзначила своє 30-річчя. Від початку створення Асоціація була спрямована на відновлення всіх складових єврейського життя – національної освіти, досліджень історії єврейського народу та його найбільшої трагедії – Голокосту; збереження пам'яток культури та єврейських некрополів, соціальний захист, виховання міжетнічної толерантності, боротьбу з антисемітизмом і ксенофобією. Організація також виконує функції представництва єврейської громади України на державному та міжнародному рівнях. Зокрема Ваад України налагоджує і підтримує зв'язки з різними організаціями Ізраїлю та інших країн: громадськими, культурними, релігійними тощо.

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко

завідувачка сектору ДЗК відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 0,93. Б/т. Зам. 20. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12